

The background features abstract, organic shapes in orange and black. On the right, there is a large orange shape with a black eye-like detail and a black curved shape below it. On the left, there is a large black shape with a white circular highlight and a black curved shape below it. The text is centered in the upper half of the image.

ทฤษฎีความพร่องในการดูแล
ตนเองของโอเร็ม

Orem's Self- care Deficit Theory

เวียงพิงค์ ทวีพูน

วัตถุประสงค์

- 1.สามารถอธิบายมโนทัศน์หลักของทฤษฎีได้
- 2.สามารถจำแนกและอธิบายแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีโอเริ่มได้
- 3.สามารถระบุประเมินความต้องการพื้นฐานของการดูแลตนเองได้
- 4.สามารถอธิบายระบบการพยาบาลที่ใช้ในการดูแลผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลได้

ประวัติ

ทฤษฎีความพร้อมในการดูแลตนเองของโอเร็ม สร้างขึ้นโดย **Dorothea Elizabeth Orem** ซึ่งเป็นนักทฤษฎีการพยาบาล ชาวสหรัฐอเมริกา จบปริญญาตรีสาขาพยาบาล และปริญญาโท สาขาการศึกษาพยาบาลจาก **Catholic University of America** ตำแหน่งสูงสุด คือ รองศาสตราจารย์ด้านการศึกษาพยาบาล

กรอบแนวคิดการพยาบาลของโอเร็ม เริ่มจากการที่โอเร็มต้องการหาคำตอบที่ชัดเจนว่า “พยาบาลทำอะไร ทำหน้าที่อะไรบ้าง มีบทบาทอะไร และกระทำเมื่อใด” ซึ่งเกิดจากการอ่าน, ประสบการณ์ และการสังเกตปรากฏการณ์ทางการพยาบาลที่เกิดขึ้น โดยโอเร็มพบว่า กลุ่มบุคคลที่ต้องการการดูแลสุขภาพจากแพทย์นั้นไม่ทุกคนที่ต้องการพยาบาล

มโนทัศน์หลัก (Metaparadigm)

- บุคคล (Person)
- สิ่งแวดล้อม (Environment)
- สุขภาพ (Health)
- การพยาบาล (Nursing)

กรอบแนวความคิด

ประกอบด้วยทฤษฎีย่อย 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการดูแลตนเอง
(**The Theory of Self- Care**)
2. ทฤษฎีความพร้อมในการดูแลตนเอง
(**The Theory of Self- Care deficit**)
3. ทฤษฎีระบบการพยาบาล
(**The Theory of Nursing Systems**)

กรอบแนวความคิด(ต่อ)

ประกอบด้วย 6 มโนทัศน์ได้แก่

- 1.การดูแลตนเอง (**Self- care**)
- 2.ความสามารถในการดูแลตนเอง (**Self – care agency**)
- 3.ความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด (**Therapeutic self – care demand**)
- 4.การดูแลตนเองที่จำเป็น (**Self – care requisites**)
- 5.ความสามารถในการพยาบาล (**Nursing agency**)
- 6.ระบบการพยาบาล (**Nursing System**)

กรอบแนวความคิด(ต่อ)

ประกอบด้วย 1 ปัจจัยพื้นฐาน (**Basic Condition Factors**)

แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

- ปัจจัยพื้นฐานด้านผู้ป่วย
- ปัจจัยพื้นฐานด้านการพยาบาล

ทฤษฎีการดูแลตนเอง (The Theory of Self- Care)

มโนทัศน์ที่สำคัญของทฤษฎีนี้ได้แก่

การดูแลตนเอง (**Self- care**)

ความสามารถในการดูแลตนเอง (**Self – care agency**)

การดูแลตนเองที่จำเป็น (**Self – care requisites**)

และความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด (**Therapeutic self – care demand**)

ทฤษฎีการดูแลตนเอง (The Theory of Self- Care)

การดูแลตนเอง (Self-care : SC)

หมายถึง การปฏิบัติในกิจกรรมที่บุคคลริเริ่ม และกระทำด้วยตนเองเพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิต สุขภาพ และความผาสุก เมื่อกระทำอย่างมีประสิทธิภาพจะมีส่วนช่วยให้โครงสร้าง หน้าที่ และ พัฒนาการของแต่ละบุคคลดำเนินไปได้ถึงขีดสูงสุด

ประกอบด้วย **2** ระยะ คือ

1. **Intention phase** : ระยะพิจารณาและตัดสินใจ เพื่อที่จะนำไปสู่การกระทำ
2. **Productive phase** : ระยะของการกระทำและผลของการกระทำ

ทฤษฎีการดูแลตนเอง (The Theory of Self- Care)

ความสามารถในการดูแลตนเอง (Self – care agency : SCA)

หมายถึง คุณภาพอันสลับซับซ้อนของบุคคลที่มีศักยภาพในการดูแลตนเอง ซึ่งความสามารถในการดูแลตนเองจะพัฒนาการตามระยะพัฒนาการ

ประกอบด้วย 3 ระดับ คือ

1. ความสามารถและคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน
2. พลังความสามารถ 10 ประการ
3. ความสามารถในการปฏิบัติเพื่อดูแลตนเอง

ทฤษฎีการดูแลตนเอง (The Theory of Self- Care)

การดูแลตนเองที่จำเป็น (**Self – care requisites**)

คือ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือเป็นเหตุผลของ

การกระทำการดูแลตนเองของบุคคล
แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป (Universal self – care Requisites)
2. การดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ (Developmental self – care Requisites)
3. การดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อมีปัญหาทางด้านสุขภาพ (Health deviation self – care Requisites)

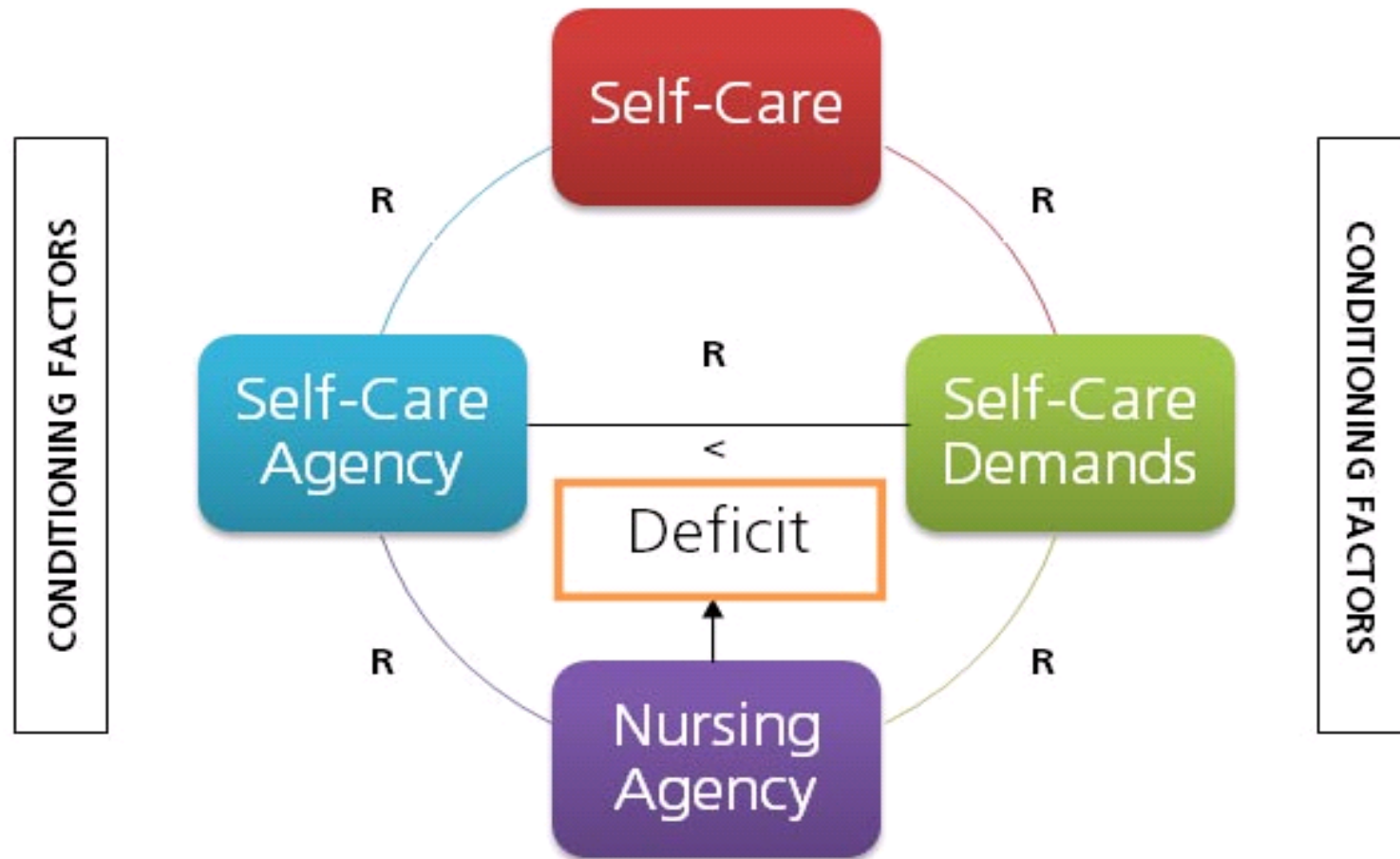
ทฤษฎีการดูแลตนเอง (The Theory of Self- Care)

ความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด (Therapeutic self – care demand :TSCD) หมายถึง กิจกรรมการดูแลตนเองทั้งหมดที่บุคคลควรจะต้องกระทำในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการการดูแลที่จำเป็นของตนในสถานการณ์นั้นหรือเป็นงานทั้งหมดที่ต้องกระทำเพื่อรักษาไว้ซึ่งสุขภาพ

การที่จะทราบความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด ต้องมีการกำหนดความต้องการการดูแลตนเองที่จำเป็นก่อนโดยคำนึงถึงปัญหาสุขภาพของบุคคลเป็นหลัก และนำไปสัมพันธ์กับความต้องการการดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไปและต้องสอดคล้องกับความต้องการการดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการด้วย

ทฤษฎีการดูแลตนเอง (The Theory of Self-Care)

กรอบแนวคิดหลัก
ทฤษฎีการดูแลตนเอง
ของโอเร็ม

ทฤษฎีความพร้อมในการดูแลตนเอง (The Theory of Self – care Deficit)

จุดเน้น :

อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง **ความต้องการการดูแลตนเอง (self-care demand)** และ **ความสามารถในการดูแลตนเอง (Self-care agency)** ในลักษณะที่ “**ความต้องการการดูแลตนเองมีมากกว่าความสามารถในการดูแลตนเอง จึงทำให้เกิดความพร้อมในการดูแลตนเอง (Self-care deficit)**”

ทฤษฎีความพร้อมในการดูแลตนเอง (The Theory of Self – care Deficit)

แนวคิดหลัก : แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการดูแลตนเองและความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมดในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีได้ 3 แบบ คือ

1. ความต้องการที่สมดุล

(demand is equal to abilities : $TSCD = SCA$)

2. ความต้องการน้อยกว่าความสามารถ

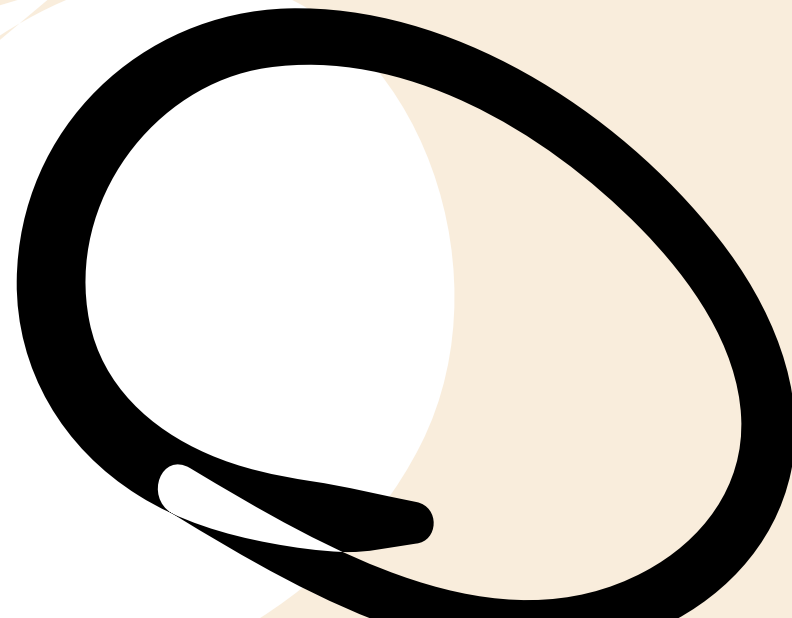
(Demand is less than abilities : $TSCD < SCA$)

3. ความต้องการมากกว่าความสามารถ

(Demand is greater than abilities : $TSCD > SCA$)

ระบบการพยาบาล (The Theory of Nursing System)

เป็นระบบที่เข้ามาเพื่อปรับแก้ไขสมดุลระหว่างความสามารถในการดูแลตนเองกับความต้องการในการดูแลตนเองทั้งหมดของผู้รับบริการ เกิดขึ้นเมื่อพยาบาลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ และลงมือกระทำ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการการดูแลตนเอง

ระบบการพยาบาล (The Theory of Nursing System)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการพยาบาล

1. ความสามารถทางการพยาบาล (Nursing agency) : ความรู้, ประสบการณ์, ความสามารถในการลงมือปฏิบัติ, ทักษะทางสังคม, แรงจูงใจในการให้การพยาบาล
อัตมโนทัศน์ของตนเกี่ยวกับการพยาบาล

2. ระบบการพยาบาล (The Theory of Nursing System) : การปฏิบัติการพยาบาลต้องอาศัยระบบย่อย 3 ระบบ คือ ระบบสังคม (Social), ระบบสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal), และระบบวิชาชีพและการปฏิบัติทางเทคนิค (Professional Technological system)

ระบบการพยาบาล

(The Theory of Nursing System)

แบ่งออกเป็น 3 ระบบ โดยอาศัยเกณฑ์ความสามารถของบุคคลในการควบคุมการเคลื่อนไหว และการจัดกระทำ (Control of movement and manipulation)

1. ระบบทดแทนทั้งหมด (Wholly compensatory nursing system)
2. ระบบทดแทนบางส่วน (Partly compensatory nursing system)
3. ระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ (Educative supportive nursing System)

ระบบการพยาบาล

(The Theory of Nursing System)

กิจกรรมที่กระทำเพื่อตอบสนองความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด มี 5 วิธีดังนี้

1. การกระทำให้หรือกระทำแทน (Acting for or Doing for)
2. การชี้แนะ (Guiding Another)
3. การสนับสนุน (Supporting Another)
4. การสอน (Teaching)
5. การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาความสามารถที่จะสนองตอบต่อความต้องการการดูแลตนเอง

ปัจจัยพื้นฐาน (Basic Conditioning Factor)

แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1. ปัจจัยพื้นฐานด้านผู้ป่วย (Basic Conditioning Factors of patient) : อายุ, เพศ, ระยะพัฒนาการ, ภาวะสุขภาพ, ระบบบริการสุขภาพ, สังคมชนบธรรมเนียมประเพณี, ระบบครอบครัว, แผนการดำเนินชีวิต, สิ่งแวดล้อมสภาพที่อยู่อาศัย, แหล่งประโยชน์ต่างๆ
2. ปัจจัยพื้นฐานด้านการพยาบาล (Basic Conditioning Factors of nurses) : อายุ, เพศ, ความสามารถพิเศษ, ภาวะสุขภาพ, ครอบครัว/บทบาทในชุมชน, การศึกษาทางการพยาบาล, ประสบการณ์การพยาบาล, วุฒิภาวะ, สถานภาพ

การนำทฤษฎีความพร้อมในการดูแลตนเองไปประยุกต์ใช้ในคลินิก

ขั้นตอน	กิจกรรม
ระยะที่ 1 ระยะวินิจฉัย	การระบุผู้รับบริการ
	ประเมินปัจจัยพื้นฐาน(Basic conditioning factors)
	กำหนดความต้องการการดูแลตนเองที่จำเป็น (SCR)
ระยะที่ 2 ระยะกำหนดความต้องการระบบ พยาบาล	กำหนดความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด (TSCD)
	ประเมินความสามารถในการดูแลตนเอง (SCA)
	ระบุความพร้อมในการดูแลตนเอง (SCD)
ระยะที่ 3 ระยะปฏิบัติการพยาบาล	กำหนดแผนการพยาบาล
	การปฏิบัติการพยาบาล
	การประเมินผล

The image features a minimalist, abstract design on a light beige background. The central focus is the text "THANK YOU" in a bold, black, sans-serif font, arranged in two lines. To the left, a thick, dark brown wavy line curves across the top, ending in a bright orange ring with a circular detail. To the right, a white line curves upwards, accompanied by an orange bean-like shape and a small black circle. At the bottom, a large orange shape with a black bean-like detail is visible. The overall aesthetic is modern and graphic.

**THANK
YOU**